

Y CABINET DYDD MAWRTH, 15 MEDI 2026

Yn bresennol-

Y Cynghorwyr: Nia Jeffreys, Menna Trenholme, R. Medwyn Hughes, Craig ab Iago, Huw Wyn Jones, June Jones, Dilwyn Morgan, Llio Elenid Owen, Dewi Jones a Paul Rowlinson.

Hefyd yn bresennol-

Dafydd Gibbard (Prif Weithredwr), Dylan Owen (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Iwan Evans (Swyddog Monitro) Dewi Morgan (Pennaeth Cyllid), Bethan Williams (Mantell Gwynedd), Mari Wynne Jones (Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant), Gwern ap Rhisiart (Pennaeth Adran Addysg), Dafydd Gwynne (Rheolwr Partneriaethau Strategol, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr), Yr Athro Sally Holland (Cadeirydd y Bwrdd Rhaglen Cynllun Ymateb), Lowri Cadwaladr Roberts (Pennaeth Cynorthwyol Adran Tai ac Eiddo), Debbie Jones (Pennaeth Cynorthwyol Gwasanaethau Addysg), Gerwyn Jones (Pennaeth Cynorthwyol Adran Amgylchedd), Cyng Geraint Wyn Parry (Is Gadeirydd y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi), Cyng Dafydd Davies (Aelod Lleol Ward Clynog), Cyng Peter Thomas (Aelod Lleol Ward Llanllyfni), Catrin Love (Pennaeth Cynorthwyol Adran Gwasanaethau Corfforaethol), Joanne Parry (Rheolwr Gofal Cwsmer a Chofrestru), Sioned Owen (Uwch Reolwr Gwasanaeth Blynnyddoedd Cynnar), Gwen Roberts (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

1. YMDDIHEURIADAU

Diolchwyd i bawb sydd wedi bod yn gweithio'n ddi flino yn ein cymunedau dros brysurdeb yr haf. Amlygwyd ei bod yn Ddiwrnod Rhyngwladol Democratiaeth a chydabuwyd y pwysigrwyd o fod yn agored, yn atebol, ac yn dryloyw wrth wneud penderfyniadau ar ran pobl Gwynedd.

Ni dderbyniwyd unrhyw ymddiheuriad.

Nodwyd y bu rhaid i'r Cyng Dilwyn Morgan a'r Cyng Craig ab Iago adael y cyfarfod yn gynnar oherwydd cyfarfodydd eraill.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Datganwyd buddiant gan y Cyng. Paul Rowlinson mewn perthynas ag Eitem 6. Nid oedd o'r farn ei fod yn fuddiant oedd yn rhagfarnu, a ni adawodd y cyfarfod.

Datganwyd buddiant gan y Cyng. Paul Rowlinson mewn perthynas ag Eitem 10, a bu i'r Aelod adael y cyfarfod.

Derbyniwyd datganiadau o fuddiant gan y Cynghorwyr Nia Jeffreys a June Jones mewn perthynas ag Eitem 11. Nid oeddent o'r farn ei fod yn fuddiant oedd yn rhagfarnu, a ni adawsant y cyfarfod.

3. MATERION BRYS

Nid oedd unrhyw fater brys.

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

Nid oedd unrhyw fater yn codi o drosolwg a chraffu.

Diolchwyd i Gadeiryddion ac Is- Gadeiryddion y pwyllgorau craffu sy'n mynychu cyfarfodydd y Cabinet i adrodd yn ôl ar argymhellion y pwyllgorau i'r eitemau sydd wedi eu craffu.

5. COFNODION

Derbyniwyd cofnodion y cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 7 Gorffennaf 2026 fel rhai cywir.

6. COMPACT: CYTUNDEB CYDWEITHIO CYNGOR GWYNEDD A'R TRYDYDD SECTOR

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dilwyn Morgan.

PENDERFYNIAD

Cymeradwyo a mabwysiadu'r Compact: Cytundeb Cydweithio Cyngor Gwynedd a'r Trydydd Sector fel fframwaith strategol ar gyfer y berthynas rhwng y Cyngor a sefydliadau'r Trydydd Sector yng Ngwynedd.

TRAFODAETH

Amlygwyd pwysigrwydd y berthynas rhwng y Cyngor a sefydliadau'r Trydydd Sector, a diolchwyd i'r sector am eu cyfraniad at lesiant pobl y Sir.

Eglurwyd bod y Compact yn ddarn o waith sydd wedi bod yn cael ei wneud gan y Cyngor mewn partneriaeth agos gyda Mantell Gwynedd ers tro bellach.

Esboniwyd bod y Compact yn arddangos sut y mae'r Cyngor yn bwriadu cydweithio gyda'r Trydydd Sector er mwyn ceisio sicrhau y caiff dyletswyddau'r Cyngor eu diwallu a'u cyflawni'n rhagorol.

Nodwyd bod ymgynghori eang wedi cael ei wneud mewn perthynas â'r Compact, a rhan o'r ymgynghori hynny wedi cael ei wneud gyda Mantell Gwynedd.

Adnabuwyd gwerth cyd-weithio â'r Trydydd Sector er mwyn peidio dyblygu gwasanaethau, a gan eu bod yn aml yn agosach at gymunedau, ac felly'n gallu darparu gwasanaethau mewn dull sy'n ymwybodol o egwyddorion a gwerthoedd y cymunedau hynny.

Croesawyd Prif Swyddog Mantell Gwynedd i'r cyfarfod.

Tynnwyd sylw at y ffaith bod cryn amser wedi pasio ers y tro diwethaf i'r Compact gael ei adolygu. Er mai dogfen gychwynnol yw hon, cadarnhawyd y bydd cynllun gweithredu mewn lle a chaiff ei effaith ei fesur yn ogystal. Datgelwyd bod y tirlun wedi newid yng Nghymru gyda deddfwriaeth newydd bellach mewn grym, ac o ganlyniad, roedd angen edrych ar y berthynas rhwng y Cyngor a'r Trydydd Sector mewn ffordd ychydig yn wahanol.

Mynegwyd balchder bod cytundeb cyd-weithio da bellach mewn lle rhwng y Sector a'r Cyngor. Ymhelaethwyd ar yr ymgynghori sylweddol a wnaethpwyd ar y ddogfen dros gyfnod o flwyddyn a mwy, gyda rhwydweithiau amrywiol y Sector wedi cael mewnbwn iddi a sawl cyfle i ddarparu adborth.

Manylwyd ar y Trydydd Sector eang sydd yng Ngwynedd, gan bwysleisio'r angen a'r awydd i gydweithio â phartneriaid i sicrhau ffyniant. Nodwyd bod y ddogfen yn arddangos yr ymddiriedaeth rhwng y ddwy sector yn y Sir, a diolchwyd i'r unigolion hynny a fu'n gefnogol iawn o'r Sector yn yr ymgais i gyrraedd y pwynt hwn lle mae Compact mewn lle. Soniwyd am y ddibyniaeth rhwng y Cyngor a'r mudiadau Trydydd Sector er mwyn gallu darparu'r holl wasanaethau effeithiol. Ynghyd â'r cynllun gweithredu a fydd mewn lle, amlygwyd y bydd Grŵp Cyswllt Trydydd Sector yn gyrru'r gwaith yn ei flaen.

Pwysleisiwyd mai lles pobl Gwynedd sydd wrth wraidd y Compact hwn.

Yn ogystal, diolchwyd i'r Pwyllgor Craffu Gofal am eu gwaith wrth graffu ar yr eitem.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Crybwyllwyd pwysigrwydd y Trydydd Sector i'r economi yn ogystal, ac ymfalchiwyd yn y cyd-weithio da sydd bellach i'w weld rhwng y ddwy sector. Nodwyd bod mesur gwerth gwaith yn bosib ac yn rhywbeth sy'n mynd rhagddo drwy weithio ar y cyd gyda Mantell Gwynedd. Esboniwyd bod mesur llwyddiant y Compact yn heriol, ond bod bwriad ail gydio yn y cyfarfodydd hynny efo'r Trydydd Sector gan ofyn am eu hadborth. Soniwyd am y shifft y Cyngor o fod yn gomisiynydd i fod yn bartner sy'n cyd-weithio, ond bod angen ffordd o fesur y newid hwnnw. Ychwanegwyd bod posib defnyddio egwyddorion sydd wedi'u sefydlu er mwyn mesur gwerth cymdeithasol y Compact yn ogystal.
- Cwestiynwyd y penderfyniad ynglŷn ag enw'r Compact yn sgil adborth o'r ymgynghori. Mewn ymateb, cadarnhawyd bod yr adborth wedi i'w ystyried ond mai Compact yw'r term a gaiff ei ddefnyddio gan Lywodraeth Cymru, Llywodraeth y Deyrnas Unedig a Chynghorau eraill, felly penderfynwyd cadw at yr enw hwnnw.
- Cytunwyd bod mudiadau'r cymunedol yn agosach at lawr gwlad ac felly bod modd iddynt ddarparu gwasanaeth mewn modd llai ffurfiol efallai. Cyfeiriwyd yn ogystal at hyblygrwydd mudiadau Trydydd Sector.
- Holwyd pwy fydd yn cynrychioli'r Cyngor ar y Grŵp Cyswllt Trydydd Sector hwn o ran swyddogion a chynghorwyr. Nodwyd y bydd swyddogion ac uwch swyddogion o amryw o adrannau'r Cyngor yn rhan o'r Grŵp, ond y byddai'n syniad edrych ar yr eitemau hynny sydd ar agendau'r cyfarfodydd gan wahodd y swyddogion perthnasol i'r eitemau hynny. O ran Cynghorwyr, awgrymwyd y byddai'n syniad i'r aelodau Cabinet perthnasol

fod yn bresennol, ond eu bod yn agored i unrhyw argymhellion gan y Cabinet ynglŷn â hyn.

- Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn ag a yw mentrau cymdeithasol yn ran o'r Compact hwn, datganwyd bod unrhyw sefydliad sy'n ceisio gwneud budd i'r gymuned leol yn ddi elw yn rhan o'r hyn a gaiff ei ystyried yn Drydydd Sector.
- Diolchwyd am y Trydydd Sector cryf sydd yng Ngwynedd, a sicrhawyd ymrwymiad y Cyngor i'r Compact ac i'r Cynllun Gweithredu sydd i ddilyn.

7. MABWYSIADU CYNLLUN GWEITHREDU CYNGOR GWYNEDD AR GYFER ATAL HUNANLADDIAD A HUNAN-NIWEIDIO 2026-2028

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Nia Jeffreys.

PENDERFYNIAD

Cymeradwyo Cynllun Gweithredu Cyngor Gwynedd ar gyfer Atal Hunanladdiad a Hunan-niweidio, sy'n amlinellu'r gweithgareddau fydd yn cael eu cyflawni ar draws adrannau'r Cyngor fel rhan o ddull corfforaethol i gefnogi amcanion Strategaeth Atal Hunanladdiad a Hunan-niweidio Llywodraeth Cymru (Atodiad 1).

TRAFODAETH

Rhybuddiwyd bod y pwnc hwn yn un sensitif iawn i'w drafod, a thynnwyd sylw at y cymorth sydd ar gael gan amryw o elusennau a sefydliadau yn y Sir.

Adroddwyd y bu Diwrnod Atal Hunanladdiad y Byd yr wythnos ddiwethaf, ac y caiff mis Medi ei gydnabod yn eang fel Mis Ymwybyddiaeth ac Atal Hunanladdiad. Amlygwyd bod hunanladdiad yn gyfrifoldeb i bawb; sefydliadau, cymunedau, ac i unigolion. Pwysleisiwyd pwysigrwydd bod yn barod i drafod y pwnc yn agored yn ein cymunedau.

Datganwyd bod yr adroddiad yn deillio o waith y Cyngor i ymateb i Strategaeth Atal Hunanladdiad a Hunan-niweidio Llywodraeth Cymru. Pasiwyd Rhybudd o Gynnig, a oedd yn galw ar y Cyngor i ddatgan cefnogaeth i'r Strategaeth a sefydlu Cynllun Gweithredu ar gyfer Cyngor Gwynedd, yng nghyfarfod y Cyngor Llawn ym mis Rhagfyr 2025.

Mynegwyd balchder bod llawer o waith da eisoes yn digwydd ar draws gwasanaethau'r Cyngor, yn ein hysgolion ac ar draws ein partneriaethau, a dywedwyd y bydd y Cynllun hwn yn dod a'r gwaith hwnnw ynghyd, gan gryfhau ymwybyddiaeth, hyfforddiant, ac ymyrraeth gynnar. Manylwyd ar y camau gweithredu a chadarnhawyd y bydd y gwaith yn adeiladu ar y gefnogaeth sydd eisoes ar gael mewn ysgolion, gan gryfhau trefniadau adnabod pryderon yn gynnar a sicrhau y gall plant a phobl ifanc gael mynediad at y gefnogaeth briodol.

Diolchwyd i'r swyddogion, partneriaid, a'r cyngorwyr sydd wedi cyfrannu at ddatblygu'r Cynllun.

Mynegwyd tristwch bod y niferoedd o hunanladdiadau wedi cynyddu dros y blynyddoedd diwethaf, ac felly pwysleisiwyd pwysigrwydd cyd-weithio'n eang i godi ymwybyddiaeth a sicrhau fod pobl yn ymwybodol o le i droi am gymorth neu petai ganddynt bryder am berson arall.

Nodwyd y bwriad o gynnal sesiynau ymwybyddiaeth er mwyn cynyddu ymwybyddiaeth pobl ar draws y Sir, ynghyd â gweithlu'r Cyngor, a hyrwyddo hyfforddiant penodol ar gyfer y gweithlu. Ymhelaethwyd ar hynny gan nodi'r bwriad o hyrwyddo hyfforddiant ehangach hefyd, megis hyfforddiant Trais Domestig, a bod yn effro i'r effaith benodol yn gall hyn ei gael ar unigolion.

Soniwyd am yr angen i ymdreiddio'r ddealltwriaeth yma a hybu lleisiant ar draws y system addysg yn ogystal. Cadarnhawyd bod yr adran Addysg yn effro i'r risgiau yn y maes hwn, ac yn cynyddu'r gefnogaeth a'r hyfforddiant i'r personau dynodedig mewn ysgolion. Credwyd bod y Strategaeth hon yn gam i'r cyfeiriad cywir ac yn sicrhau ei fod ar flaen ein meddyliau. Mewn achosion lle mae digwyddiad o'r fath wedi digwydd, nodwyd bod yr Adran wedi adlewyrchu ar drefniadau cefnogaeth i blant a phobl ifanc yr ysgolion, y staff a'r penaethiaid yn ogystal. Pwysleisiwyd pwysigrwydd y gwaith hwn.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Croesawyd y Strategaeth a chytunwyd ynglŷn â phwysigrwydd codi ymwybyddiaeth y gymdeithas o'r materion hyn.
- Mynegwyd tristwch bod un o'r elusennau sy'n gweithio yn y maes hwn wedi gorfod cau o ganlyniad i'w sefyllfa gyllidol. Soniwyd am bwysigrwydd yr elusennau hyn a gwaith y trydydd sector yn y maes hwn.
- Cadarnhawyd y bydd y bydd y gwaith yn mynd gerbron y Pwyllgor Craffu ac y bydd yn rhan o waith y Panel Strategol Diogelu. Amlygwyd y bydd gofyn i'r Cabinet adolygu'r Cynllun ymhen amser yn ogystal.
- Tynnwyd sylw at ymrwymiad y Cyngor i weithredu.

8. SIARTER ANGOR RHANBARTHOL GOGLEDD CYMRU

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dilwyn Morgan.

PENDERFYNIAD

- Nodi cynnwys Siarter Angor Rhanbarthol Gogledd Cymru a gymeradwywyd gan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol ar yr 8fed Mai 2026.
- Nodi'r gwaith croesgyfeirio a gwblhawyd rhwng ymrwymadau'r Siarter a blaenoriaethau Cynllun Cyngor Gwynedd 2023-28 a gwaith dydd i ddydd y Cyngor.

- Cydnabod bod gwaith presennol y Cyngor eisoes yn cyfrannu'n sylweddol at gyflawni amcanion y Siarter, a bod cyfle i ystyried cyfleoedd i gryfhau'r cyfraniadau hyn yn unol â blaenoriaethau Cynllun y Cyngor
- Nodi'r cyfle i rannu dysgu o'r broses croesgyfeirio, ynghyd ag enghreifftiau o ymarfer nodedig, gyda phartneriaid eraill dros y rhanbarth fel rhan o ymrwymiad y Cyngor i'r Fframwaith Lles, Atal ac Angor a gymeradwywyd gan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol ar yr 8fed Mai 2026

TRAFODAETH

Eglurwyd bod y Siarter wedi'i seilio ar y gred y gall sefydliadau mawr cyhoeddus yr ardal ddefnyddio eu dylanwad i greu budd economaidd a chymdeithasol i gymunedau lleol. Aethpwyd ymlaen i nodi mai'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol sy'n arwain ar y Siarter, fel rhan o waith ehangach y Fframwaith Lles, Atal ac Angor Rhanbarthol. Esboniwyd mai pwrpas yr adroddiad yw amlygu sut mae gwaith dydd i ddydd y Cyngor eisoes yn cyfrannu at amcanion y Siarter. Cynigiwyd efallai bod cyfle i edrych ar be all y Cyngor ei wneud i annog staff i wneud mwy yn eu cymunedau yn ogystal.

Datganwyd bod y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol eisoes wedi mabwysiadu'r Siarter. Tynnwyd sylw at yr hunanasesiad sydd wedi ei gwblhau o waith y Cyngor yn erbyn yr eitemau sydd yn y Siarter, ac amlygwyd bod rhan helaeth o'r sgoriau yn gyson ond bod un maes yn isel. Manylwyd ar hyn gan nodi bod sawl sefydliad yn rhoi amser i'w staff fynd i wirfoddoli, a chynhigiwyd bod hyn yn rhywbeth i'w ystyried wrth fynd ymlaen. Adroddwyd bod awydd i ddefnyddio'r wybodaeth a'r drafodaeth hon er mwyn galluogi i hyn fwydo i mewn i ystyriaethau strategol wrth fynd ymlaen.

Croesawyd Rheolwr Partneriaethau Strategol, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i'r cyfarfod. Amlygwyd mai un o'r dangosyddion a gaiff eu hystyried gan y Tîm Iechyd Cyhoeddus wrth asesu iechyd y boblogaeth yw disgwyliad oes, ac esboniwyd bod y dangosydd hwn yn dirywio yng Ngogledd Cymru. Dywedwyd bod gwahaniaeth yn y dangosydd hwn rhwng y bobl hynny sydd fwyaf a lleiaf difreintiedig yn ein cymunedau. Er bod nifer o ffactorau yn chwarae rhan yma, nodwyd mai dangosyddion ehangach megis addysg, bod mewn swydd sy'n talu'n deg, byw mewn tŷ clyd a chymunedau diogel, sy'n cael y dylanwad mwyaf ar iechyd a lles ac felly mai dyma sydd wrth wraidd y gwaith hwn. Datgelwyd mai'r Cyngor yw'r cyntaf yng ngogledd Cymru i fynd drwy'r broses o hunanasesu, gan ategu y caiff llawer o'r gwaith sydd yn y Siarter ei wneud yn barod o fewn y Cyngor. Aethpwyd ymlaen i annog y Cyngor i edrych ar sut y gellir cryfhau'r agweddau hyn ymhellach, ac ystyried pa gyfleoedd sydd i rannu ymarfer nodedig tu allan i'r sefydliad.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Cydnabuwyd bod sgôr y Cyngor wrth annog a galluogi staff i gymryd rhan mewn gweithgarwch cymunedol a gwirfoddol yn is na'r sgorau eraill yn yr hunanasesiad, ac awgrymwyd efallai ei fod yn rhywbeth gall y Cyngor ei ystyried wrth fynd ymlaen. Ategwyd y gall annog staff i wirfoddoli

gyfrannu at ymgais y Cyngor i gryfhau darpariaethau a chyfrannu'n gadarnhaol at ein cymunedau.

9. ADRODDIAD CHWARTEROL - CADEIRYDD Y BWRDD RHAGLEN CYNLLUN YMATEB (GORFFENNAF 2026)

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Nia Jeffreys.

PENDERFYNIAD

Derbyn yr adroddiad gerbron sef y pedwerydd adroddiad chwarterol gan Gadeirydd y Bwrdd Rhaglen Cynllun Ymateb.

TRAFODAETH

Datganwyd mai bwriad ail gyflwyno'r Adroddiad i'r cyfarfod hwn yw derbyn cyflwyniad gan Gadeirydd y Bwrdd Rhaglen Cynllun Ymateb, a chroesawyd y Cadeirydd i'r cyfarfod.

Eglurwyd mai dyma'r pedwerydd adroddiad chwarterol gan Gadeirydd y Bwrdd, er mwyn diweddarau'r Cabinet ar waith y Bwrdd Rhaglen Cynllun Ymateb.

Cymerwyd y cyfle i gydnabod dewrder y dioddefwyr a goroeswyr, gan bwysleisio eu bod ar flaen meddyliau pob un wrth drafod y pwnc hwn.

Cadarnhawyd bod y Bwrdd wedi cyfarfod eto ers mis Gorffennaf, gan nodi presenoldeb ac ymgysylltiad uchel y Bwrdd, ynghyd ag ansawdd uchel y deunyddiau ysgrifenedig. Amlygwyd bod cynnydd wedi'i adrodd ymhob maes, gyda'r holl adroddiadau yn destun trafodaeth a chraffu gan arsylwyr annibynnol a'r aelodau Cabinet sy'n rhan o'r Bwrdd. Pwysleisiwyd bod aelodau'r Bwrdd yn cadw'r dioddefwyr yn ganolog i'w meddyliau, ac ategwyd yr angen i wneud newidiadau gwirioneddol i arferion er mwyn ad ennill ymddiriedaeth plant a phobl ifanc yng Ngwynedd.

Cydnabuwyd y cynnydd sydd wedi'i wneud yn Ysgol Friars a bod hyn i'w weld yn adroddiad diweddar Estyn. Adroddwyd ar y cynnydd a gaiff ei wneud mewn perthynas â'r Strategaeth Llais y Plentyn, gan gyfeirio'n benodol at ddatblygiad y Fforwm Ieuenctid. Yn ogystal, datganwyd bod cynnydd wedi bod wrth geisio sicrhau bod hyfforddiant diogelu ar gael mewn gwahanol fformatau er mwyn diwallu anghenion staff. Mynegwyd balchder bod trafodaethau Grŵp Ffocws pellach gyda gwahanol grwpiau o randdeiliaid wedi eu cynllunio, a bod y gwaith ar arferion cyfyngol yn dod yn fwy sefydledig yn dilyn derbyn archwiliad annibynnol o'r polisïau. Datgelwyd bod y Llywodraeth wedi ail sefydlu'r Grŵp Sicrwydd Gweinidogol yn ogystal. Nodwyd yr angen i ganolbwyntio ar fesur effaith a sicrhau y caiff newidiadau eu hymgorffori wrth fynd ymlaen.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Diolchwyd i Gadeirydd y Bwrdd am ei gwaith parhaus, a chroesawyd bod holl ddogfennau'r Bwrdd bellach yn gyhoeddus fel bod modd i'r cyhoedd weld y gwaith sy'n mynd rhagddo. Pwysleisiwyd yr angen i fesur effaith y gwaith hwn maes o law, a gofynnwyd sut y mae'r Cyngor yn bwriadu gwneud hyn. Mewn ymateb, esboniwyd bod y Cyngor wrthi'n cyflawni'r gwaith ac yn ceisio gwreiddio'r newid hwn. Crybwyllwyd nad oedd modd mesur effaith y gwaith yn syth, ond erbyn hyn ei bod yn bosib symud ymlaen i edrych ar yr effaith. Soniwyd y bydd cyfle i wrando a derbyn barn rhanddeiliaid drwy grwpiau ffocws, a rhoi cyfle i bobl fynegi hyder yn nhrefniadau'r Cyngor.
Crybwyllwyd bod Cadeirydd y Bwrdd yn cyfarfod gyda swyddogion y tu allan i gyfarfodydd y Bwrdd er mwyn rhoi mewnbwn i'r gwaith parhaus sy'n mynd rhagddo yn y maes hwn. Nodwyd pwysigrwydd mesur effaith yn ogystal, a phwysigrwydd rhoi mesurau a all barhau dros amser ar waith fel bod modd mesur eu heffaith. Trafodwyd y cyfleoedd sydd i gymharu effaith y gwaith hwn ag awdurdodau lleol eraill drwy arolygon cenedlaethol i blant.
- Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn ag a oes unrhyw gefnogaeth neu adnoddau pellach y mae'r Bwrdd ei angen gan y Cabinet er mwyn cynnal momentwm y gwaith, cadarnhawyd bod y Bwrdd yn rhedeg yn esmwyth a chanmolwyd safon yr adroddiadau a'r gefnogaeth a ddarperir i'r aelodau. Cyfeiriwyd at y buddsoddiad sydd ei angen ar gyfer y gwaith hwn, a chydabuwyd awydd y Cyngor i ddarparu'r adnoddau angenrheidiol hyn.
- Mynegwyd balchder bod y Cabinet wedi sicrhau arian parhaol i'r maes hwn. Gobeithiwyd y bydd awdurdodau lleol eraill yn gallu blaenoriaethu'r gwaith hwn yn ogystal.

10. PRYDLESU HEN SAFLE YSGOL CWM Y GLO I FENTER FACHWEN

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Nia Jeffreys.

PENDERFYNIAD

Awdurdodi y Pennaeth Cynorthwyol Tai ac Eiddo;

(a) i brydlesu safle cyn Ysgol Cwm y Glo yn uniongyrchol i Fenter Fachwen am rent enwol yn unol â Caniatâd Gwaredu Cyffredinol (Cymru) 2003.

(b) yn amodol ar i'r Fenter sicrhau cyllid a chaniatâd cynllunio ar gyfer hwb cymunedol aml bwrpas i gytuno ar delerau ac amodau y denantiaeth a chwblhau y les.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan fanylu ar gynlluniau Menter Fachwen ar gyfer ail-dddefnyddio hen safle Ysgol Cwm y Glo er budd y gymuned leol.

Aethpwyd ymlaen i drafod gweledigaeth y Fenter, sy'n cynnwys ystod eang o weithgareddau a gwasanaethau cymunedol, cyfleoedd hyfforddi a datblygu sgiliau, mentrau economi gylchol, ynghyd â darpariaeth fydd yn cefnogi iechyd, llesiant a chynhwysiant cymdeithasol.

Amlygwyd y newid i'r penderfyniad a geisir o'r hyn a nodwyd yn yr adroddiad, ac adroddwyd y penderfyniad diwygiedig er eglurder.

Rhoddwyd cefndir i'r adroddiad gan esbonio i'r Cyngor dderbyn datganiad o ddiddordeb yn y safle gan Fenter Fachwen, yn unol â'r Polisi Ôl- Ddefnydd Ysgolion. Cyfeiriwyd at y ffaith y byddai hyn yn galluogi'r Fenter i ehangu eu darpariaeth bresennol. Esboniwyd na fydd incwm ar gael i dalu rhent marchnad agored ar gyfer y safle, ac felly mae'r cais am brydles am rent enwol. Gofynnwyd i'r Cabinet fodloni bod y buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol a fydd yn cael eu gwireddu o ganiatáu'r brydles yn gorbwyso'r golled ariannol.

Tynnwyd sylw at y ffaith nad oes cyllid llawn na chaniatâd cynllunio ar gyfer y datblygiad ar hyn o bryd, ond mae gallu'r Fenter i ymgeisio am gyllid grant sylweddol yn ddibynnol ar fod wedi derbyn ymrwymiad y Cyngor i ddarparu'r brydles. Sicrhawyd y bydd gofyn i'r Fenter ddarparu cadarnhad o gyllid a hawl cynllunio i wireddu'r Hwb cyn y bydd y Cyngor yn rhoi prydles yn ei lle.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Croesawyd y datblygiad gan fynegi balchder y caiff hen safle ei defnyddio er budd ehangach.

11. MABWYSIADU POLISI CLUDIANT ADDYSG I'W WEITHREDU O FEDI 2027 YMLAEN

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dewi Jones.

PENDERFYNIAD

Yn ddarostyngedig i ystyried cynnwys yr Adroddiad a'r Atodiadau ynghyd â chanlyniadau'r ymgynghoriadau ac ymgysylltu, penderfynu ar fabwysiadu Polisi Cludiant Addysg newydd a fydd yn dod i rym ar 1 Medi 2027.

Dirprwyo hawl awdurdod i'r Aelod Cabinet dros Addysg, mewn ymgynghoriad â Phennaeth yr Adran Addysg, i gadw'r Polisi dan adolygiad o fewn y fframwaith statudol cenedlaethol a gwneud newidiadau gweithredol a golygyddol yn ôl yr angen yn ddarostyngedig fod unrhyw fater sydd yn ddarostyngedig i ofyn ymgynghori i'w gyfeirio i'r Cabinet.

TRAFODAETH

Adnabuwyd ei bod yn amserol i adolygu a diweddarau'r Polisi Cludiant Addysg. Soniwyd am yr ymgynghori helaeth a wnaethpwyd mewn perthynas â'r Polisi, gan nodi bod addasiadau wedi eu gwneud yn sgil yr ymgynghori hwn.

Manylwyd ar y Cynllun Seddi Gweigion, gan esbonio bod seddi gwag wedi bod yn cael eu cynnig i ddysgwyr nad oedd ganddynt hawl i gludiant di-dâl os byddai argaeledd sedd ar gludiant, gan godi tâl am y sedd honno. Yn dilyn eglurder pellach gan Lywodraeth Cymru, cadarnhawyd bod sail fwy cadarn i barhau i gynnig y Cynllun Seddi Gweigion bellach, er bod rhai risgiau yn parhau.

Aethpwyd ymlaen i egluro bod mwy o gyd-destun o ran yr elfennau Preswylad Deuol ac Ysgolion Ffydd yn y Polisi gerbron. Ychwanegwyd bod yr elfen Cludiant Ôl-16 hefyd wedi'i gysoni fel bod mwy o eglurder. Nodwyd bod y Polisi gerbron yn cynnig darparu cludiant ôl-16 i'r ysgol ddalgylch/addas agosaf, ynghyd ag i'r safle coleg addas agosaf sy'n darparu'r cwrs hwnnw.

Amlygwyd mai mwy o fanylder ar rai rhannau sydd yma, nid newidiadau mawr i'r Polisi.

Croesawyd Is-gadeirydd y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi i'r cyfarfod.

Diolchwyd i'r Aelod Cabinet am ei waith ac aethpwyd ymlaen i esbonio argymhellion y Pwyllgor Craffu. Mynegwyd balchder bod sylw penodol wedi'i roi i'r Cynllun Seddi Gweigion yn dilyn argymhellion y Pwyllgor, a bod ystyriaeth wedi'i roi i argymhellion eraill y Pwyllgor.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Mewn ymateb i gwestiwn am brif fanteision y Polisi Cludiant gerbron, esboniwyd bod y Cynllun Seddi Gweigion wedi'i gynnwys yn ôl yn y Polisi, gan hwyluso gallu teuluoedd sydd ddim yn gymwys i gludiant yn unol â'r gofynion statudol i allu manteisio ar y seddi gweigion hyn. Soniwyd bod canllawiau yn awgrymu'r angen i hyrwyddo'r ddarpariaeth i Ysgolion Ffydd, gan egluro bod hyn yn ychwanegiad i'r Polisi. Gobeithiwyd hefyd y bydd yr eglurder pellach yn y Polisi o ran Preswylad Deuol yn hwyluso trefniadau teuluoedd i fynd a'u plant i'r ysgol. Ategwyd bod eglurder pellach hefyd i'w weld wrth gyfeirio at Gludiant Ôl-16. Cadarnhawyd mai ym mis Medi 2027 bydd y Polisi hwn yn dod i rym, petai'n cael ei fabwysiadu.
- Cyfeiriwyd at yr angen i gyfathrebu'r newid hwn, a dywedwyd bod gwybodaeth ar wefan y Cyngor am yr holl elfennau hyn a bwriadwyd defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol er mwyn cyrraedd pobl ifanc yn ogystal. Cynhaliwyd sesiynau gyda dysgwyr Grŵp Llandrillo Menai fel rhan o'r ymgynghoriad cyhoeddus er mwyn cael eu barn am y newid. Bwriadwyd ymgysylltu â phobl ifanc yn rheolaidd yng nghyd-destun cludiant er mwyn ceisio caglu barn yn ogystal â rhannu gwybodaeth ynglŷn â'r ddarpariaeth gyda'r bobl ifanc.
- Nodwyd bod yr Adran wedi gwrthod argymhelliad y Pwyllgor Craffu i ddynodi plwyfi yn hytrach na phellter o ran cludiant i Ysgolion Ffydd yn dilyn trafodaeth gyda chynrychiolydd o'r Eglwys Gatholig. Cadarnhawyd nad yw darparu cludiant ar sail pellter am gael effaith ar y rheiny sy'n

derbyn y cludiant, a'i fod hefyd yn gyson gyda gweddill y Polisi Cludiant Addysg.

12. YSGOL NEBO – ADRODDIAD GWRTHWYNEBU

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dewi Jones

PENDERFYNIAD

Ystyried yr Adroddiad Gwrthwynebu, y crynodeb o'r gwrthwynebiadau statudol a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod gwrthwynebu, a'r ymatebion a roddwyd i'r gwrthwynebiadau hynny, ac wedi gwneud hynny, gadarnhau'n derfynol y cynnig a roddwyd drwy hysbysiad statudol i gau Ysgol Nebo ar 31 Rhagfyr 2026 a darparu lle i ddysgwyr yn Ysgol Llanllyfni o 1 Ionawr 2027 ymlaen, yn unol ag Adran 53 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 a gofynion y Cod Trefniadaeth Ysgolion (011/2018).

TRAFODAETH

Cydnabuwyd bod yr eitem gerbron yn hynod anodd, a soniwyd am rôl arbennig ysgolion gwledig o fewn eu cymunedau. Pwysleisiwyd nad yw'r cynnig hwn yn deillio o unrhyw fethiant yn ansawdd yr addysg yn yr Ysgol.

Eglurwyd am y newid yn nemograffeg y sir a olygai bod llai o blant oed cynradd bellach yng Ngwynedd o'i gymharu â 10 mlynedd yn ôl. Ymhelaethwyd ar hyn gan nodi bod yr her hon yn gyffredin ar draws y wlad, gyda lleihad mewn cyfraddau geni a ffactorau economaidd a chymdeithasol ehangach yn chwarae rhan yma. Cyfeiriwyd at ddyletswydd y Cyngor i gynllunio'n strategol ar gyfer anghenion cenedlaethau'r dyfodol.

Diolchwyd i holl gymuned Ysgol Nebo am eu cyfraniadau dros y blynyddoedd.

Croesawyd Aelod Lleol Ward Clynnog i'r cyfarfod.

Deallwyd yr hyn sydd wedi arwain at gyflwyno'r eitem hon, gan gydnabod y niferoedd isel o ddisgyblion sydd yn yr Ysgol a'r gost uchel fesul disgybl.

Mynegwyd tristwch am y ffaith fod y disgyblion yn Ysgol Nebo yn gwneud cynnydd da yn y dosbarthiadau bach hyn, a chredwyd y dylid datblygu'r Ysgol fel darpariaeth i gefnogi plant sydd angen cefnogaeth ychwanegol. Pe bai'r cynnig yn cael ei dderbyn, gobeithiwyd bod gan y Cyngor gynllun ar gyfer y plant hynny sydd angen darpariaeth fel hon, a chydabuwyd y pwysau sydd ar y gwasanaethau presennol yn y maes hwn. Pryderwyd hefyd am y cynnydd yn y niferoedd sy'n derbyn addysg gartref. Soniwyd am bwysigrwydd y cyswllt personol hwnnw rhwng yr adran Addysg â chymuned yr Ysgol wrth fynd drwy'r broses hon. Cyfeiriwyd yn ogystal at gyfraniadau O.P. Hughes i'r Ysgol. Diolchwyd i bawb sydd wedi ymwneud â'r Ysgol dros y blynyddoedd.

Talwyd teyrnged i staff a chymuned yr Ysgol, a chyfeiriwyd at urddas y ffordd y mae'r adran a'r Ysgol wedi gweithio gyda'i gilydd drwy'r broses. Manylwyd ar gyfrifoldeb yr awdurdod i adolygu stad ysgolion ac i sicrhau gwerth gorau am arian. Soniwyd am y prosesau sydd rhaid eu dilyn, gan gadarnhau y caiff y prosesau hyn eu hadolygu. Unwaith y mae penderfyniad terfynol wedi cael ei wneud, sicrhawyd y bydd yr adran yn cyd-weithio gyda'r tîm adnoddau dynol i gefnogi staff, ac yn cefnogi'r plant drwy gynlluniau unigol. Nodwyd mai lles a chynaliadwyedd addysg i'r plant a phobl ifanc yw'r flaenoriaeth.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn ag effaith cau'r Ysgol ar y Gymraeg yn y gymuned, cadarnhawyd bod asesiadau effaith ar y Gymraeg wedi eu llunio ar y cynnig a'u bod yn ystyried unrhyw dystiolaeth newydd sydd wedi dod i'r amlwg drwy gydol y broses. Adnabuwyd bod effaith ieithyddol posib ar y gymuned ac yn addysgol, ond aethpwyd ymlaen i nodi bod y Gymraeg yn gadarn yn yr ysgol amgen a bod anogaeth i'r ysgol amgen ehangu ei gweithgarwch i gynnwys cymuned Nebo.
- Nodwyd yr angen i resymoli stad ysgolion er mwyn gallu ceisio cynorthwyo plant y Sir i gyrraedd eu llawn botensial. Cyfeiriwyd at ddarpariaethau sydd ar gael mewn ysgolion eraill er mwyn cefnogi'r plant, a'r cyfuniad o geisio sicrhau tegwch a chysondeb o ran darpariaeth o fewn ysgolion y Sir a'r profiadau y caiff y plant.
- Wrth gyfeirio at y nifer o blant a gaiff eu haddysgu gartref a'r gefnogaeth sydd ar gael i blant â gwahanol anghenion, cydnabuwyd efallai nad yw'r ddarpariaeth bresennol yn cyrraedd y nod ar bob achlysur. Nodwyd bod trafodaethau cenedlaethol yn mynd rhagddo ynglŷn â'r system fregus hon a'r angen am gyllid, er enghraifft. Soniwyd hefyd am y cyfrifoldeb i adeiladu cyfundrefn deg ar draws y Sir, ac ar gyfer y dyfodol.

13. YSGOL BALADEULYN – ADRODDIAD GWRTHWYNEBU

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dewi Jones.

PENDERFYNIAD

Ystyried yr Adroddiad Gwrthwynebu, y crynodeb o'r gwrthwynebiadau statudol a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod gwrthwynebu, a'r ymatebion a roddwyd i'r gwrthwynebiadau hynny, ac wedi gwneud hynny, gadarnhau'n derfynol y cynnig a roddwyd drwy hysbysiad statudol i gau Ysgol Baladeulyn ar 31 Rhagfyr 2026 a darparu lle i ddysgwyr yn Ysgol Talysarn o 1 Ionawr 2027 ymlaen, yn unol ag Adran 53 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 a gofynion y Cod Trefniadaeth Ysgolion Llywodraeth Cymru (011/2018).

TRAFODAETH

Tynnwyd sylw at y ffaith bod Ysgol Baladeulyn wedi gwasanaethu'r ardal ers blynnyddoedd maith, ac felly bod y drafodaeth hon yn un anodd. Amlygwyd nad yw'r cynnig hwn yn deillio o unrhyw fethiant nac yn adlewyrchiad o ansawdd yr addysg a gynigir i'r disgyblion.

Cyfeiriwyd at y newid mewn demograffeg yn y Sir, y lleihad yn nifer y plant oed cynradd sydd bellach yn ein cymunedau, ac effaith hyn ar stad ysgolion. Soniwyd yn ogystal am y ffactorau cymdeithasol ac economaidd sydd wedi cyfrannu at y newid hwn mewn demograffeg, a'r angen felly i ymateb i realiti'r sefyllfa a chydabod yr heriau sydd wrth i ysgol wasanaethu cyn lleied o blant. Cydymdeimlwyd â chymuned yr ysgol a diolchwyd i holl staff yr ysgol.

Croesawyd Aelod Lleol Ward Llanllyfni i'r cyfarfod.

Pwysleisiwyd bod yr Ysgol yn rhan annatod o'r gymuned ac y bydd effaith pellgyrhaeddol o gau'r Ysgol. Amlygwyd bod y ddeiseb i gadw'r Ysgol yn agored wedi'i harwyddo gan 500 o bobl, ac ategwyd nad yw'r nifer disgyblion sydd yn yr Ysgol yn adlewyrchu gwerth yr Ysgol i'r gymuned wledig. Pryderwyd y bydd hyn yn arwain at lai o deuluoedd ifanc yn symud i'r ardal, ac effaith posib hyn ar y Gymraeg yn y gymuned. Awgrymwyd mai ffederaleiddio gyda Ysgol Talysarn i greu adran ADY fyddai'r opsiwn orau, a phwysleisiwyd yr angen i ystyried effaith hir dymor y cynnig ar y gymuned.

Talwyd teyrnged i blant, staff a chymuned yr Ysgol, a diolchwyd am y trafodaethau urddasol a gafwyd drwy gydol y broses. Cadarnhawyd bod yr adroddiad blaenorol yn dangos yr opsiynau posib, a bod ystyriaeth wedi'i roi i ffederaleiddio Ysgol Baladeulyn gydag ysgol arall ond na fyddai'r model hwnnw'n addas yma nac yn mynd i'r afael â'r prif heriau sydd yma o ran niferoedd plant. Amlygwyd mai ceisio sicrhau'r addysg orau i'r plant yw'r flaenoriaeth, a golygai hynny bod angen gwneud penderfyniadau anodd ar adegau er mwyn gallu symud y sector yn ei flaen. Manylwyd ar yr asesiad effaith a wnaethpwyd gan gydnabod effaith tebygol ar y Gymraeg a'r gymuned. Adnabuwyd mesurau lliniaru megis annog cymuned Talysarn i ehangu ei gweithgarwch i gynnwys cymuned Nantlle yn unrhyw weithgareddau. Sicrhawyd cadernid y Gymraeg yn Ysgol Talysarn yn ogystal, ac y gall yr Ysgol gynnig yr un profiadau addysgol a chymdeithasol trwy gyfrwng y Gymraeg.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Gofynnwyd am gapasiti Ysgol Talysarn petai Ysgol Baladeulyn yn cau. Mewn ymateb, amlygwyd bod asesiad wedi'i gwblhau fel rhan o'r broses a bod yr Adran yn hyderus bod capasiti digonol yn Ysgol Talysarn ar gyfer y plant hynny sy'n byw yn nalgylch presennol Ysgol Baladeulyn. Ychwanegwyd mai'r drefn mynediad arferol fydd yn cael ei dilyn mewn perthynas ag unrhyw geisiadau o du allan i'r dalgylch.
- Holwyd am y cymorth a gaiff ei ddarparu i ddisgyblion Ysgol Baladeulyn. Sicrhawyd bod yr adran yn cynllunio ar gyfer anghenion bob plentyn gan sicrhau bod darpariaeth addas ar gael ar eu cyfer. Ategwyd y bydd llais y plentyn a llais y rhieni yn cael eu cynnwys yn y trafodaethau hyn ac y bydd camau er mwyn sicrhau trosglwyddiad esmwyth i'r plant.
- Diolchwyd i gymuned Nantlle gan nodi fod pawb wedi ymdrin â'r broses yn barchus. Esboniwyd bod stad ysgolion y Sir yn wahanol erbyn hyn

oherwydd y nifer gostyngol o blant sydd yng Ngwynedd. Awgrymwyd yr angen i ail ddychmygu sut y caiff addysg ei gynnig yn y Sir.

14. ADRODDIAD CWYNION A GWELLA GWASANAETH CHWARTER 1 2025/26

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Llio Elenid Owen.

PENDERFYNIAD

Cymeradwyo'r adroddiad a chynnig unrhyw sylwadau neu awgrymiadau perthnasol am berfformiad y Cyngor o ran ymdrin â chwynion yn briodol ac yn amserol.

TRAFODAETH

Atgoffwyd bod perchnogaeth ymateb i gwynion yn eistedd o fewn yr Adrannau unigol, ond bod gweinyddu'r drefn gwynion bellach wedi trosglwyddo i'r tîm Cyswllt Cwsmer, ac eithrio'r Gwasanaethau Cymdeithasol ac Ysgolion sydd â threfniadau cwynion ar wahân.

Amlygwyd bod 69 Cwyn Ffurfiol Dilys a 49 Cwyn Ombwdsmon wedi eu derbyn yng nghyfnod yr adroddiad, sydd yn gynnydd o'r un cyfnod y llynedd. Aethpwyd ymlaen i adnabod mai nifer y dyddiau cyfartalog y cymerwyd i ymateb i gwyn yng nghyfnod 25/26 oedd 18.3 diwrnod, sydd hefyd yn gynnydd o'r flwyddyn flaenorol. Soniwyd mai prif gategori'r cwynion a dderbyniwyd yn y cyfnod hwn oedd diffyg ymateb neu weithredu, gyda'r nifer fwyaf o'r cwynion yn mynd i'r adran Amgylchedd neu'r adran Gyllid.

Cyfeiriwyd at y bwriad i gynnal adolygiad mewnol o sut y mae'r Cyngor yn ymateb i gwynion gan ddefnyddio arfer da'r Ombwdsmon fel sail i hyfforddi staff ac addasu systemau digidol, ar y cyd gyda hyfforddiant Gofal Cwsmer newydd i reolwyr. Mynegwyd balchder bod y Wal Lwyddiannau yn tyfu'n barhaus a bod hyn yn ffactor wrth godi morâl staff.

Ategwyd bod gwaith pellach yn mynd rhagddo mewn perthynas â'r ffordd y mae'r cyhoedd yn cysylltu â'r Cyngor, a'r ymholiadau cyffredinol a gaiff eu gwneud yn ogystal. Ychwanegwyd bod wefan y Cyngor hefyd wedi'i diweddarau er mwyn cynorthwyo â'r gwaith hwn.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Pwysleisiwyd bod cwynion yn werthfawr i'r Cyngor wrth geisio mynd ati i wella gwasanaethau. Holwyd am eglurder pellach o ran ffigyrau cwynion i'r Ombwdsmon. Mewn ymateb, esboniwyd mai setliad yw pan mae cytundeb rhwng y Cyngor a'r achwynydd ar ddatrysiad i gwyn neu'r ffordd ymlaen.

- Rhoddwyd enghreifftiau o wellhad mewn ffigyrau cwynion rhai adrannau o gymharu â blynyddoedd blaenorol, a manylwyd ar y cyd-weithio a'r cyfathrebu sy'n digwydd rhwng yr adrannau a'r tîm.
- Cyfeiriwyd at Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon, gan egluro y caiff tabl ei gynnwys ynddo lle gellir cymharu perfformiad y Cyngor gydag awdurdodau eraill.

15.CAIS AM GYLLID I DDATBLYGU GWAITH HINSAWDD A NATUR CYNGOR GWYNEDD 2026/27 – 2029/30.

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Craig ab Iago.

PENDERFYNIAD

Bod y Cabinet yn cymeradwyo'r cais am gyllid i ariannu costau cynnal swyddi a chostau gweithredu prosiectau o fewn y Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur:

Costau cyflogaeth tan Mawrth 2030 - £416,383

Costau prosiectau - £7,275,160

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan ddatgan bod yr Aelod Cabinet dros Amgylchedd wedi gorfod gadael y cyfarfod er mwyn mynychu cyfarfod arall.

Cyfeiriwyd at ddatganiad blaenorol y Cyngor o argyfwng hinsawdd a'r angen i weithredu ar frys, ac esboniwyd mai cynlluniau penodol i fynd i'r afael â'r gwaith hynny sydd gerbron.

Cywirwyd anghysondeb oedd yn yr adroddiad, gan nodi mai'r penderfyniad a geisir sydd yn y fersiwn Gymraeg o'r adroddiad sy'n cynnwys y ffigyrau cywir.

Rhybuddiwyd bod y ffynonellau ariannu eto i'w cadarnhau mewn perthynas â rhai o'r prosiectau. Aethpwyd drwy'r rhestr o brosiectau gan fanylu ar yr hyn a gaiff ei argymhell gan yr Adran Gyllid fel ffynonellau ariannu ar eu cyfer. Gyda rhai o'r prosiectau, amlygwyd mai benthyca drwy'r gyfundrefn Salix yw'r ffynhonnell ariannu a gaiff ei argymhell ond y byddai angen gwneud cais am yr arian hwnnw.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Eglurwyd bod y gofrestr risg ynghyd â thystiolaeth ehangach yn amlygu y bydd y gost o beidio a gweithredu yn y maes hwn yn llawer uwch na'r buddsoddiadau sydd yn yr adroddiad gerbron. Cadarnhawyd y bydd rhai o'r prosiectau yn arbed arian yn ogystal â lleihau allyriadau carbon, a manylwyd ar gyfraniadau rhai o'r prosiectau at symud tuag at sero net ac

arbed arian yn y tymor hir. Yn ogystal, cydnabuwyd y manteision o ddefnyddio Salix fel ffynhonnell ariannu ar fel rhai prosiectau.

- Cyfeiriwyd at y ffilm '*National Emergency Briefing*', a holwyd a oes unrhyw beth sy'n codi o'r ffilm y gallwn ei roi ar waith. Mewn ymateb, esboniwyd mai edrych ar yr hyn y gall llywodraeth yn ganolog ei wneud er mwyn newid polisïau y mae'r ffilm. Cefnogwyd y syniad i'r Cabinet ysgrifennu at Lywodraeth Prydain mewn perthynas ag arddangos y ffilm hollbwysig hon yn ehangach.

16. YMESTYN CYNLLUN DECHRAU'N DEG

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Menna Trenholme.

PENDERFYNIAD

Cytuno i ehangu'r Rhaglen Grant Dechrau'n Deg o fewn y Grant Plant a Chymunedau gan ymestyn y cynllun llawn i ardal newydd sef ardal Pwllheli yn sgil gostyngiad yn y niferoedd cymwys i'r rhaglen bresennol.

TRAFODAETH

Amlygwyd mai adroddiad o newyddion da sydd gerbron, gyda'r bwriad o ehangu'r rhaglen i ardal Pwllheli.

Esboniwyd cynnwys y rhaglen a soniwyd bod y rhaglen eisoes wedi bod yn gweithredu'n llwyddiannus mewn 7 cymuned yng Ngwynedd. Ehangwyd ar hyn gan nodi bod capasiti a chyllid grant ar gael i ymestyn y rhaglen o ganlyniad i leihad yn y nifer o blant cymwys yn yr ardaloedd presennol.

Cadarnhawyd y byddai hyn yn galluogi i oddeutu 91 o blant ychwanegol gael mynediad at y Cynllun hwn.

Er bod y Rhaglen eisoes wedi ehangu i gynnwys mwy o ardaloedd, adnabuwyd bod lleihad yn y nifer o enedigaethau yn yr ardaloedd hynny ac felly nad oedd y Rhaglen yn cyrraedd y targed a osodwyd gan Lywodraeth Cymru. Trafodwyd y buddsoddiad sylweddol fesul plentyn, a'r angen i gynyddu'r niferoedd o blant sy'n derbyn cefnogaeth y Rhaglen. Cadarnhawyd bod dadansoddiad o ddata wedi adnabod bod yr angen am y ddarpariaeth yn bresennol yn yr ardal dan sylw.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Croesawyd y bwriad i ehangu'r Rhaglen.

17. BLAENRAGLEN Y CABINET

Cyflwynwyd yr eitem gan nodi bod y flaenraglen wedi'i chynnwys er gwybodaeth.

Dechreuodd y cyfarfod am 1:00yh a daeth i ben am 4:55yh.

